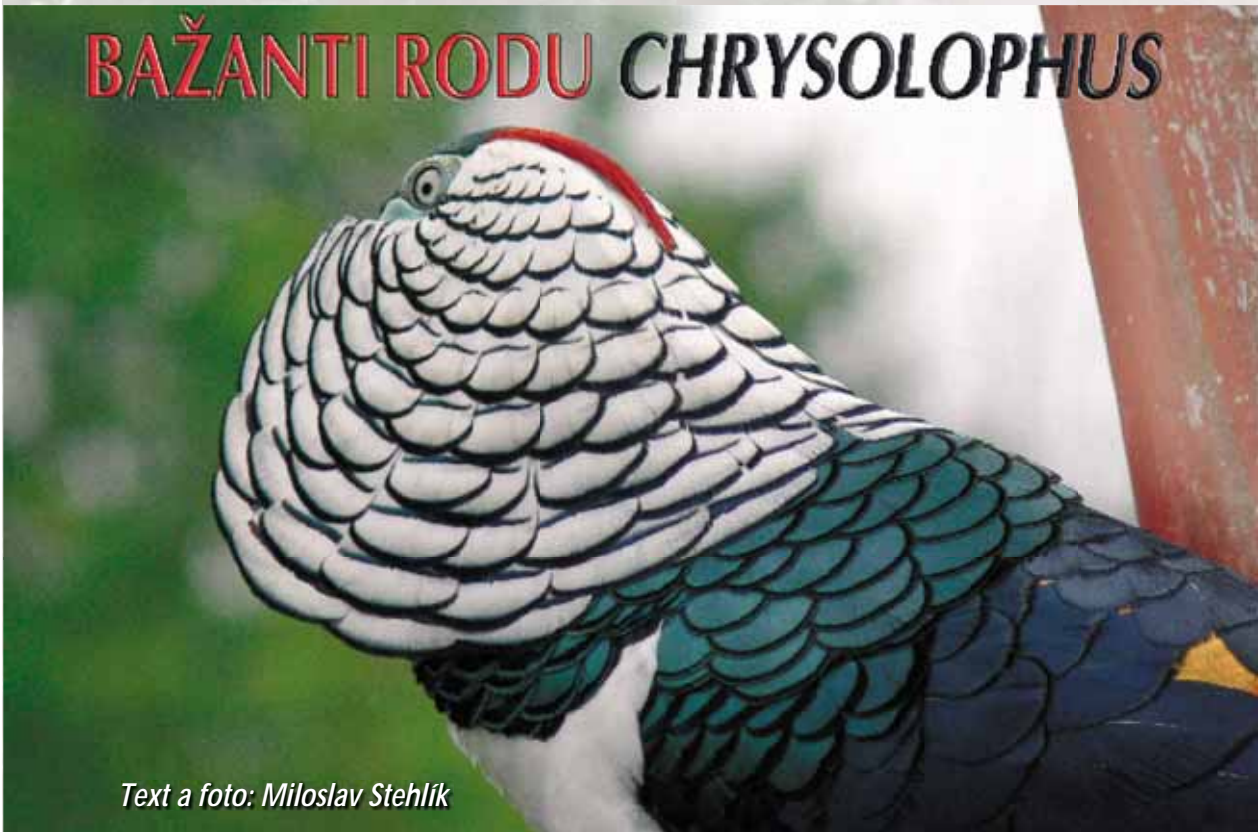

BAŽANTI RODU *CHRYSOLOPHUS*

Text a foto: Miloslav Stehlík

Jinak také bažanti praví, jsou zastoupení dvěma druhy: bažant diamantový (*Chrysolophus amherstiae*) a bažant zlatý (*Chrysolophus pictus*). Tento rod patří k nejmenším, nejkrásnějším a také nejméně náročným ze všech druhů bažantů. Dobře se adaptovali na naše klimatické podmínky a ani naše zimy jim nečiní žádné potíže. Jako u naprosté většiny bažantů i u tohoto rodu je vyvinut velmi výrazný pohlavní dimorfismus. Díky své drobné postavě, nenáročnosti a v neposlední řadě i nízké pořizovací ceně (300–1000 Kč za pár) jsou tyto ptáci ideální volbou pro začínající chovatele. Jelikož jsou velmi temperamentní, čeká jejich chovatele po celý rok pěkná podívaná a speciálně pak v době toku mnoho nevšedních zážitků.

BAŽANT DIAMANTOVÝ (*CHRYSOLOPHUS AMHERSTIAE*)

Je rozšířen od Tibetu, jižní Číny až po sever Barmy.

Kohout má hlavu, krk a hřbet tmavě zelený, na krku a hřbetě je peří tmavě lemované. Okolo oka, které má žlutou duhovku, je lysá kůže žlutobřidlicové barvy, která pod okem tvoří jakousi kapku. Podle té se dají už ve věku asi 8 týdnů rozeznat kohoutci od slepiček (ty mají zároveň tmavě hně-

Bažant diamantový – slípka

dé oko, na rozdíl od kohoutů, kterým začíná světlat). Na začátku týla má úzkou červenou chocholku. Na krku pak sněhobílý límeč dvojitě příčně černě lemovaný. Tento v toku rozevívá. Břicho a boky má opět sněhobílé, peří na nohou může být černé, ale nikdy hnědé nebo červené. Křídla tmavě modrá. Nohy jsou vyšší, břidlicové barvy. Žlutý hřbet přechází v oranžový kostřec, který pokračuje v ocas. Střední pero ve tvaru obráceného V je stříbřitě bílé a široce černě příčně pruhované, mezi pruhy je pak jemné černé žíhání. Délka ocasu by měla dosahovat 100–110 cm, celková délka je 150–170 cm, váha okolo 700 g.

Slepička bažanta diamantového je větší než slepička zlatého. Je tmavě hnědá s širokou

kresbou, hlavu a krk čokoládové, břicho světlé šedobílé, nohy břidlicové. Střední ocasní pero je hnědé, jakoby do stříbrna, s příčnými pruhy, konec ocasu zakulacený, nikdy špičatý.

Kohout získává šat dospělých druhým rokem, plodný bývá již v roce prvním. Je polygammí, může mít až 4 slepičky. V toku je velmi temperamentní a někdy i značně agresivní. Stává se, že skalpuje slípky, popřípadě je může i usmrtit. Proto je dobré, když může svou pozornost rozmělnit na více slepiček a ty mají možnost úkrytu. Dobrou volbou je dutý kmen stromu, případně postačí i roura, do které, pokud se v ní slípka schová, ji kohout nepronásleduje. Při toku kohout rozevře límeč a rychle obíhá okolo slípky a vydává syčivé zvuky.

V dubnu snáší slípka 6–12, při odebírání i 30 vajec. Ta mají narůžovělý odstín s tupou špičkou (ne nažloutlá a špičatá) a jsou o něco málo větší než u bažanta zlatého. Inkubace trvá 24 dnů. Kroužkuje se kroužkem s velikostí 11.

BAŽANT ZLATÝ (*CHRYSOLOPHUS PICTUS*)

Žije v centrální a jihozápadní Číně, kde obývá převážně bambusové porosty, křoviny a lesy do výšky až 2000 m. Jeho populace v přírodě je zatím početná.

Kohout dosahuje délky až 110 cm, přičemž 60–70 cm připadá na ocas, a váží okolo 600 g. Na hlavě má lesklou velkou chocholku žluté

Bažant zlatý – slípka

barvy. Brada a boky hlavy jsou hnědé. Vzadu na krku má tmavě oranžový límec, který je příčně lemován na každém pířku dvojicí černých proužků. Krk zepředu, hrud a břicho červené, křídla modrá, záda pod límcem zelená, zbytek zad a kostrč žluté barvy. Ocas hnědý, černě mramorovaný. Nohy žluté s ostruhou, oko světle žluté. Kohout je opět polygamní a může mít až 4 slípky. Je klidnější a nebývá tak agresivní.

Slípka je dlouhá až 80 cm, váží okolo 500 g. Je celá žlutohnědá s černým příčným lemováním. Břicho světlě žlutohnědé, nohy žluté, oko tmavé. Snůška bývá 7–12 vajec, inkubace trvá 22–23 dnů. Kroužkuje se kroužkem s velikostí 10.

CHOVNÉ ZAŘÍZENÍ

Z velikosti ptáků vyplývají i nároky na chovné zařízení. Samozřejmě pokud jsou možnosti, pak čím větší voliéra, tím lépe. Já chovám kmen bažantů diamantových (1,3) ve voliéře 5 × 3 × 2 m, ale dá se použít i voliéra 3 × 2 × 2 m. Pro bažanty zlaté lze jako minimum uvažovat o velikosti 2,5 × 1,5 × 2 m (d × š × v). Voliéra by měla být alespoň zčásti zastřešená. V zadní stěně a asi ze třetiny bočních stěn by mělo být vytvořené závětrří. Dno voliéry by mělo být propustné, neboť vlhko bažantům velmi vadí. Možností je několik: písek, lesní hrabanka, mulčovací kůra, štěpky, dekorální kamínky. Dále by měla

mít několik bidel na hřadování a nějaké úkryty pro slípky v době toku. Dají se použít kameny, kmeny stromů, drenážní trubky popř. stromy (smrk, borovice). Jelikož však tyto bažanti ze leň ničí, musejí mít stromky vyšší kmen. Kam totiž bažanti dosáhnou, vše ozobají.

KRMENÍ

Na krmivo nejsou zvlášť nároční. Někteří chovatelé je krmí pouze pšenicí a trochou zeleného. Samozřejmě že pestřejší krmení je vždy lepší. Já krmím směsí zrnin (pšenice, řepka,

kardi, proso, peluška, vikev, hrách) a kompletní směsí pro bažanty (v době únor–červen směs BŽN, po zbytek roku pak BŽ3), k tomu pak zelené (smetanka, jitrocel, jetel, salát), jablka, příležitostně pak mravenčí kukly.

ODCHOV

Pokud vejce slípce odeberáme, měla by se uchovávat v temné místnosti o teplotě 10–15 °C, špičkou dolů, po dobu maximálně 12 dnů. Poté se rapidně snižuje líhivost kuřat. Pokud je jen jedna slípka u kohouta, zpravidla kuřata sama vysedí i odvodí. Pokud je slípek více, je třeba vejce odbírat a použít náhradní kvočnu. Mně se nejlépe

osvědčila jako kvočna zdrobnělá kočinka. Vy-
líhnutá kuřata krmím drobnou granulovanou
směsí pro malá bažantí kuřata BŽ1 po dobu
3–4 týdnů, k této směsi podávám pouze vodu
a dle možností mravenčí kukly. Pak plynule
přecházím na směs BŽ2 se směsí zrnin, jak
jsem již výše uvedl, a přidávám zelené.

Vždy před zimou, někdy v měsíci říjnu, je
dobré bažanty odčervit. Preparátů je více,
budu jmenovat např. PANACUR. Doporučuji
vždy nakupovat od veterinárního lékaře, kde
máte jistotu co kupujete a zároveň že lék není
ředěný, popřípadě prošlý – což při nákupu na
burze reálně hrozí.

U obou druhů těchto bažantů se v průběhu
času objevilo mnoho barevných mutací. Já
se velmi krátce zmíním o čtyřech mutacích
bažanta zlatého.

MUTACE BAŽANTA ZLATÉHO

Mutace bažanta zlatého se od nominální formy
svými nároky ani velikostí nijak neliší.

BAŽANT ZLATÝ ŽLUTÝ

(*Chrysolophus pictus luteus*)

Tuto mutaci ustálil a rozšířil profesor Ghigi
v 50. letech minulého století. Do našich chovů
ji v šedesátých letech přivedl pan Livio Zano-
to, vynikající chovatel, znalec bažantů a v ne-
poslední řadě také skvělý člověk.

Kohout má límeček a chocholku stejné barvy
jako nominální poddruh, břicho, hrud' a záda
včetně kostřece stejné barvy jako chocholka,
bradu a tváře má šedobílé, záda pod límcem

Bažant zlatý žlutý

šedočerná, křídla světlehnědá, ocas bílý s še-
dobílým mramorováním. Nohy žluté, oko
světle žluté.

Slípka je šedobílá se stejnou kresbou jako
nominální druh. Nohy žlutošedé, oko tmavé.

BAŽANT ZLATÝ TMAVÝ

(*Chrysolophus pictus obscurus*)

Nejstarší mutace zlatého bažanta, známá více
než jedno století. Barva je jako u původního
druhu, jen podstatně tmavší. Pouze tváře a bra-
da jsou černohnědé a ocas není mramorovaný,
ale proužkovaný. Oko světlé, nohy šedožluté.

Slípka je tmavě kakaově hnědá se stejnou
kresbou jako nominální poddruh. Oko tmavé.

Bažant zlatý tmavý

BAŽANT ZLATÝ SKOŘICOVÝ

(*Chrysolophus pictus infuscatus*)

Tuto mutaci u nás odchoval v 80. letech minu-
lého století chovatel Hlušička. V jeho chovu se
v této době objevila i strakatá mutace.

Skořicový je podobný bažantu zlatému žluté-
mu, břicho a hrud' má hnědoskořicovou barvu,
ocas je proužkovaný a ne mramorovaný. Slípka
je o něco tmavší než zlatá žlutá, s výraznější
kresbou.

Bažant zlatý skořicový

Bažant zlatý peach

BAŽANT ZLATÝ PEACH

Kohout má temeno a chocholku žlutou, límec tmavě oranžový, bíle lemovaný, krk, tělo a záda žlutooranžové. Křídla a vrchní část zad jsou bílé. První třetina klínu šedohnědě proužkovaná, zbylé dvě třetiny jsou bílé, záda a břicho světle oranžové, nohy žluté.

Slípka je bílá s oranžovým nádechem, oko tmavé.

PROBLEMATIKA CHOVU ČISTOKREVNÉHO BAŽANTA DIAMANTOVÉHO

Největším problémem chovu bažanta diamantového je skutečnost, že většina populace je produktem křížení s bažantem zlatým. Vliv na tento stav má neinformovanost chovatelské veřejnosti a také nedisciplinovanost chovatelů, kteří vědomě používají k chovu křížence s bažantem zlatým. Kořeny této situace musíme hledat v dávné minulosti.

Bažant diamantový dostal své latinské jméno po manželce guvernéra v Indii Williama Amhersta. První ptáci byli do Evropy dovezeni v roce 1828. Byli to však pouze kohouti. K chovu proto bylo použito slípek bažanta zlatého, s kterými se snadno kříží. V pozdějších letech byly uskutečněny další dovozy a dovezeny i originální slepičky, ale bohužel jejich krev se mísila s kříženci a čistokrevných jedinců bylo poskrovnu. Problematické je to, že při křížení je bažant zlatý dominantní, takže při zpětném křížení je zlatý bažant zpět již ve třetí generaci, u diamantového je však vliv zlatého bažanta patrný ještě několik generací dalších.

Kříženec

V současné době z důvodu zákazu dovozu, kdy nelze importovat čistokrevné ptáky z jejich domoviny, se snaží WPA, což je světová organizace pro chov bažantů, o čistokrevnou plemenitbu obou těchto druhů bažantů. V chovech jejich členů se dají čistokrevní diamantový a zlatý bažanti poříditi. V naší, svého času ještě Československé, republice se o čistokrevný chov tohoto bažanta velmi výrazně přičinili zejména dva velcí chovatelé. Byli to Livio Zantotto a Vladimír Lažnovský. Oba byli v roce 1979 zakladateli Klubu chovatelů bažantů a okrasné vodní drůbeže, jehož byl pan Zantotto předsedou.

Kříženec
diamantový x zlatý

Čistokrevný bažant zlatý

NYNÍ SHRNU V ZÁKLADNÍCH BODECH, JAK BY MĚL VYPADAT ČISTOKREVNÝ DIAMANTOVÝ BAŽANT:

Kohout: Základem je popis uvedený nahoře. Všimáme si především těchto detailů: chocholka musí být nasazená až v týlu, tmavě červená (ne oranžová), úzká a dlouhá, temeno hlavy musí být zelené, břicho a boky čistě bílé, peří na nohou může být černé. Vše ostatní – hnědá, červená, nažloutlá – je špatně. Nohy vysoké, břidlicové, nikdy nažloutlé. Ocas dlouhý, široce střechovitý, čistě bílý s širokými černými pruhy, černě žíhaný bez mramorování.

Slípka: Základní barva je tmavohnědá, širší kresba, hlava a část krku jsou čokoládové až do

červena. Nohy břidlicové, nesmí být nažloutlé. Spodní část světlejší, břicho šedobílé. Ocas na konci zaoblený.

Vejce jsou narůžovělá s tupou špičkou. Inkubace bývá 24 dnů – o den více než u bažanta zlatého.

ZÁVĚREM

Bohužel současný stav čistokrevné populace bažanta diamantového v našich chovech je tristní. Krom několika málo chovů se v naší zemi chovají kříženci s bažantem zlatým.

Tímto článkem bych chtěl přispět k popularizaci chovu okrasných bažantů a snad trochou informací pomoci k většímu rozšíření čistokrevných populací obou těchto druhů bažantů. Věřím, že si to tyto ptáci, kteří si mě již v mém raném mládí podmanili svou krásou a stali se mou srdeční záležitostí, jistě zaslouží. Pokud by po přečtení tohoto článku přibyl do našich chovatelských řad alespoň jeden nový chovatel, pak má snaha nebyla marná. Vždyť v dnešní době, kdy se vše poměřuje pouze penězi a hmotnými statky, nemá tento koníček na různých ustláno.

Kontakt na autora:

<http://www.tragopan.wz.cz/>
e-mail: adsl_227052@nextra.cz
Tel.: 723 442 917